

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 04.02.2021 № 1201-IX, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201>.
2. Петрашевська А. Д., Колонтай С. М. Характеристика видів лізингу, їх переваги та недоліки. Вісник ХНТУ. № 2(85). 2023 р. С. 221-227. URL: <http://surl.li/ruaawq>
3. Тимошик Н.С. Загальний стан та пріоритетні напрями розвитку фінансового сектору України в умовах війни. Modern science: challenges of today: Collective monograph, 2023. С. 89-123 URL: <http://surl.li/xypgvy>
4. Чкан І.О. Стан та проблеми розвитку фінансового лізингу в Україні. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2013. № 2 (22). Т. 4. С. 336–342. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/1732/1/915.pdf> (дата звернення 15.05.2024).
5. Romanchukievych, V., Khymych, I., Prymostka, A., Novikova, L., Arkhireisk, N., & Kobushko, I. (2023). The assessment model of the financial sustainability of the fund for financing leasing operations. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 3 (50). PP. 151-163. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4085>.

УДК 330.322

Письменний Віталій

доктор економічних наук, доцент
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Голойда Олександр

студент групи ПФМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Vitalii Pysmennyi

Doctor of Sciences (Economics), Docent
Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Oleksandr Holoida

Student of the group PFM-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

РИЗИКИ ІНВЕСТИВАННЯ В ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

RISKS OF INVESTMENT IN INNOVATION IN THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

Інновації є рушійною силою економічного зростання та забезпечення конкурентоспроможності, оскільки дозволяють створювати нові технології, продукти та послуги. Впровадження інновацій підвищує ефективність виробництва, знижує витрати і поліпшує якість продукції, що дозволяє компаніям не лише зберігати, а й зміцнювати свої позиції на внутрішньому та міжнародному ринку. У глобалізованому світі інновації відкривають нові можливості для розвитку високотехнологічних галузей, створюючи передумови для структурних змін в економіці.

Однак інвестування у новітні технології супроводжується високим рівнем ризику, що пов'язано з непередбачуваністю ринкових умов, технічною складністю проєктів, швидкими змінами технологічного середовища та необхідністю значних капіталовкладень. Також ризики можуть посилюватись нестабільною ситуацією в державі, що впливає на доступність фінансування та загальну привабливість інвестиційного середовища. Тому інвестори повинні оцінювати потенційні загрози та використовувати диверсифіковані стратегії.

В Україні лише за найскромнішими оцінками інвестиційний потенціал інноваційних технологій становить 11 мільярдів доларів США [1]. Однак сучасна економічна реальність, обтяжена війною, створює унікальні ризики для інвесторів і компаній, які прагнуть впроваджувати інноваційні проєкти (табл. 1). В умовах воєнного стану зростає невизначеність щодо майбутнього економічного розвитку, що впливає на стабільність ринків та доступність капіталу. Багато суб'єктів змушені адаптувати свої стратегії до змінюваних умов, що зокрема включає перебої в постачаннях, ризики втрати активів через бойові дії та обмежену спроможність до інвестицій через зміни в політичному середовищі.

Основні види ризиків інвестування в інновації в умовах воєнного стану*

Категорія ризиків	Види ризиків
Ринковий ризик	Невизначеність економічного розвитку та коливання ринків під впливом зовнішніх факторів, волатильність цін на товари та послуги, що впливає на вартість активів і стабільність доходів
Технологічний ризик	Висока технічна складність інноваційних проектів, швидкі зміни технологічного середовища, що можуть призводити до втрати актуальності впроваджених технологій
Політичний ризик	Нестабільна політична ситуація, що включає зміни у державній політиці
Фінансовий ризик	Обмежений доступ до кредитів і зовнішнього фінансування через високі процентні ставки та знижену інвестиційну привабливість країни, значні капіталовкладення, необхідні для розробки і впровадження інновацій
Операційний ризик	Перебої в операційних процесах через бойові дії або пошкодження інфраструктури, втрата активів через дії військового характеру
Ризик безпеки	Необхідність адаптації бізнес-процесів до умов безпеки, що можуть знижувати ефективність та збільшувати витрати на забезпечення безпеки
Ризик ланцюгів постачання	Перебої у постачанні сировини та комплектуючих через обмеження транспорту та логістики, потреба в адаптації ланцюгів постачання
Ризик втрати конкурентоспроможності	Зростаюча конкуренція з боку компаній, що мають більш стабільне економічне середовище, залежність від людських ресурсів, що можуть бути обмежені через мобілізацію або міграцію населення

*Примітка: розробка авторів

В умовах воєнного стану взаємодія різних типів ризиків створює синергійний ефект, що значно ускладнює процес прогнозування та прийняття ефективних управлінських рішень. Поєднання політичних, економічних, фінансових, технологічних, безпекових і соціальних ризиків може призвести до непередбачуваних наслідків, оскільки зміни в одній сфері викликають ланцюгові реакції в інших. Це знижує точність традиційних методів оцінки ризиків і вимагає застосування більш гнучких підходів для розробки стратегій управління в умовах невизначеності, породжених російсько-українською війною.

Одним із ключових аспектів є необхідність адаптації до нових реалій безпеки та регуляторних змін, які можуть призвести до перебоїв в операційних процесах і зменшення інвестиційної привабливості. Для компаній важливо не лише забезпечити безперервність бізнесу, а й знайти способи залучення капіталу в умовах обмеженого доступу до кредитів. Водночас, війна створює і нові можливості для впровадження інноваційних технологій, зокрема в сферах, які забезпечують безпеку, відновлення інфраструктури, енергоефективності тощо.

Це вимагає гнучких підходів до управління ризиками та стратегічного планування для забезпечення стійкості в умовах воєнного часу, зокрема через застосування інноваційних моделей фінансування, диверсифікацію джерел доходів і розвитку нових бізнес-моделей. Одним з важливих аспектів є розробка антикризових стратегій, що включають готовність до швидкої адаптації до зовнішніх умов, зокрема до непередбачених змін в економічному, політичному та соціальному середовищі. Важливими інструментами в цьому контексті є сценарний аналіз, розробка кризових планів й удосконалення управлінських механізмів.

Комплексне управління ризиками повинно охоплювати як макроекономічні, так і мікроекономічні аспекти, в тому числі прогнозування можливих кризових сценаріїв, аналіз волатильності ринку та здатність швидко реагувати на зміни в попиті і пропозиції. Особливу увагу варто приділити технологічним інноваціям, які здатні забезпечити більш ефективну автоматизацію виробничих процесів, знижуючи залежність від людського ресурсу та підвищуючи безпеку операцій. Впровадження таких технологій дозволяє зменшити операційні витрати і покращити точність прогнозів.

Враховуючи виклики, з якими стикаються компанії в умовах російсько-української війни, важливо розвивати гнучкі стратегії управління ланцюгами постачання, запроваджувати новітні технології для оптимізації витрат і ресурсів, активно співпрацювати з міжнародними партнерами для розширення доступу до нових ринків та інвестицій. Успіх у таких умовах вимагає не лише інноваційних підходів до бізнесу, а й здатності швидко адаптуватися до змін, підтримуючи баланс між ризиком і можливістю довгострокової стійкості.

Перелік використаних джерел:

1. Нечипорук, О. Проблема залучення іноземних інвестицій в Україні під час війни. Економіка та суспільство. 2023. №54. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-6>